

TERZIJDE

HET V.T.I. EN HET VLAAMS THEATER IN HET BUITENLAND

Ook al heeft het Vlaams Theater Instituut (VTI) enige vragen bij het label van 'Cultureel Ambassadeur' waarmee het onlangs - in het kader van het 'Vlaanderen 2000'-project - door de Vlaamse Gemeenschap werd bedacht, toch staat de instelling erop de taak zoals zij die ziet, naar best vermogen uit te voeren. Daarom bracht het VTI onlangs als laatste, en speciaal, nummer van *ARTicles*, het internationale tijdschrift ter promotie van het Vlaamse theater, *Theatre Profiles/Portraits d'Ensembles* op de markt. Het betreft een aanvullbare map waarin op tweetalige (E/F) fiches een overzicht wordt gegeven van het beste en het belangrijkste van wat Vlaanderen de wereld (in eerste instantie Europa) aan "performing arts" - tekst-theater, kindertheater, dans, muziektheater, mime en figuren- en objectentheater - te bieden heeft. Doel van dit alles: "de uitstraling van de Vlaamse cultuur in het buitenland te bevorderen".

Deze informatiemap is een eerste stap in de definitieve uitwerking van een internationaal theater-promotiebeleid waar het VTI al jaren aan werkt. Zo bracht de instelling in mei jl. een *European Venue Guide* (op MS-DOS diskette) uit, met daarop alle nodige informatie over de werking en de structuur van een groot aantal Europese theaterhuizen. De gids zou moeten leiden tot een betere coördinatie binnen het netwerk van receptieve kunstencentra, waarvan het VTI stichtend lid is. Ook de map *Theatre Profiles/Portraits d'Ensembles* werd samengesteld met het oog op een betere internationale doorstroming van nationale gezelschappen en kunstenaars naar o.a. buitenlandse festivals.

Na een summiere uiteenzetting van de Vlaamse cultuur- en theaterpolitiek - waarbij nogal wat aandacht wordt besteed aan het decreet van 1975 - volgt een beknopte beschrijving van de 41 gezelschappen, personen en initiatieven die het VTI als voldoende representatief beschouwt voor het Vlaamse theater. In een afzonderlijke katern worden vervolgens de voornaamste activiteiten van nog eens 10 culturele centra, receptieve huizen en produktie maatschappijen belicht. De deels internationale gerichtheid van die laatste sectie van het theaterlandschap - waaronder naast verplichte nummers als Vooruit, Nieuwpoortteater, Monty, de Singel en het Kaaithheater ook minder bekende, maar daarom niet minder interessante namen als SOIL en Walpurgis vallen - blijkt de belangrijkste reden van opname.

De selectiecriteria voor de opgenomen theatermakers en -gezelschappen zijn echter minder duidelijk. Afgezien van de - wellicht geruststellend bedoelde - vermelding dat de selectie werd voorgelegd aan een aantal theaterkenners (Wim Van Gansbeke, Pol Arias, Katie Verstockt, Erwin Jans, Anne van de Genachte) wordt nergens verantwoord waarom één gezelschap wel werd opgenomen en een ander niet.

Nochtans lijkt deze bloemlezing - een 50-tal items zoals reeds gezegd - vrij omvangrijk. Wie de map echter naast het *Theaterjaarboek* van de vzw De Scène legt, zal merken dat in die jaarlijkse publicatie meer dan het dubbele aantal gezelschappen en/of kunstenaars wordt opgenomen. De redactie van *Theatre Profiles/Portraits d'Ensembles* heeft m.a.w. een behoorlijk aantal namen moeten werven uit haar overzicht, al wordt nergens duidelijk - noch in de uiteenzetting van het bijgevoegde programma "VTI Internationaal" noch uit de map zelf - welke de filosofie is die achter de gemaakte keuzes ligt.

In de inleiding tot het internationale beleid van het VTI wordt wel verwezen naar de "opmerkelijke ontwikkelingen in het Vlaamse theater in het begin van de jaren tachtig", waardoor het Vlaamse theaterlandschap aanzienlijk werd verrijkt. Overal te lande werden nieuwe gezelschappen opgericht, bestaande groepen splitsten zich en nieuwe kunstencentra rezen als paddestoelen uit de grond. Al dat nieuwe theater zorgde in de voorbije jaren voor een steeds sterker wordende polarisatie tussen de "drie grote gezelschappen" (NTG, KNS, KVS), die stilaan vastroestten in strakke structuren en een bestaande traditie, en de jonge gezelschappen die een frisse wind door het Vlaamse theater bliezen met hun nieuwe acteurs- en teksttheater. Hun compromisloze aanpak kreeg navolging in het jeugdtheater en de danssector, twee domeinen die het voorbije decennium een duidelijke opleving kenden.

Het VTI beklemtoont dat het het traditionele en officiële repertoiretheater bewust uit haar promotiebeleid weerde, omdat voor die grote gezelschappen weinig internationale interesse bestond. Bovendien lieten de structuren van de bewuste gezelschappen het niet toe buitenlandse tournees te organiseren. Vandaar ook dat tot de vele Vlaamse theatergezelschappen die in Nederland het mooie weer maken, geen van de drie groten hoort.

De interesse vanuit Nederland mag dan wel een mooi argument zijn voor een internationaal gericht theaterbeleid, er moet in ieder geval rekening worden gehouden met het feit dat anderstalig Europa grotere problemen zal hebben - niet alleen, maar vooral qua verstaanbaarheid - met de ontvangst van het Vlaamse theater.

Op de voorspelbare vraag of de taalbarrière dan niet te groot is - de dansgezelschappen kampen vanzelfsprekend minder met dat probleem; getuige daarvan overigens het internationale succes van Fabre, de Keersmaecker en Vandekeybus - biedt het VTI echter het volgende antwoord: "het feit dat de taal in een verenigd Europa een belangrijk, zoniet het belangrijkste, instrument zal zijn om de eigen culturele identiteit te benadrukken en in stand te houden [betekent] dat meer aandacht zal moeten worden besteed aan toneelvoorstellingen waarin het taalaspect een belangrijke rol speelt". Een zinnig en aanvaardbaar antwoord, dat wel, maar of hiermee de taalbarrière verlaagd en de buitenlandse interesse voor onze theatervernieuwers aangezwengeld wordt, valt nog te bezien.

Terug naar de geselecteerde gezelschappen dan maar. Opvallend veel dans- en muziektheater - wegens een internationale taal - met niet alleen de namen die België al eerder onder de aandacht van de wereld brachten: naast Vandekeybus, Rosas, Fabre en de VLOS, vinden we ook Kameropera Transparant, Rosette de Herdt, Eric Raeves en Het Muziek Lod.

Eenzelfde samengaan van bekend en minder bekend bij het gewone theater: oudere gezelschappen als Arca, Antigone en Malpertuis worden vermeld naast betrekkelijk jonge, vaste waarden als Tg. Stan, Theater Stap, Nova Zembla en Dito'Dito. Opvallende afwezigen zijn een aantal gezelschappen die vorig jaar een negatief (subsidie)advies kregen van de R.A.D.: het Antwerpse Raamtheater, het ondertussen van naam en leiding veranderde Fakkeltheater en het Ivonne Lexgezelschap. De afwezigheid van dat laatste is vooral frappant omdat het TIL sinds enkele jaren mede-organisator is van het Europees Theaterfestival, een activiteit die toch volledig aansluit bij de bedoelingen van deze map. Ook afwezig is de Antwerpse KNS, een hiaat dat misschien verklaard kan worden vanuit de hierboven aangehaalde inleidende nota, al moeten we wel noteren dat zowel het Gentse NTG als de Brusselse KVS toch werden opgenomen.

Het voordelige aan de vorm van deze map is wel dat eventuele hiaten makkelijk kunnen worden bijgevuld. En ook al kan de wat summiere behandeling van de verschillende items de Vlaamse theaterliefhebber lichtjes storen, hij moet beseffen dat deze infomap in eerste instantie niet voor hem is opgesteld. Als (internationale) introductie tot de opvallende diversiteit en heterogeniteit van het Vlaamse theater, heeft het VTI met deze *Theatre Profiles/Portraits d'Ensembles* haar initiële doel zeker bereikt. Laten we nu hopen dat het anderstalige buitenland met evenveel interesse reageert op het sterk verjongde Vlaamse theater, als het publiek in Vlaanderen en Nederland dat de jongste jaren doet.

Jürgen PIETERS